

Seppo Nevalainen

10.11.2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto VaV 11.11.2025 klo 12.00

Valtioneuvoston kirjelmä U 48/2025 vp

Komission ehdotus neuvoston asetukseksi vuosia 2028–2034 koskevan monivuotisen rahoituskehyn vahvistamisesta (rahoituskehysasetus)
Ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä (omien varojen päätös)
Ehdotus toimielinten väliseksi sopimukseksi talousarvioyhteistyöstä

- rahoituskehyn kasvattaminen vastuullisesti yhteisiin tavoitteisiin,
- sosiaalisen Euroopan vahvistamista ESR+ -rahoituksen turvaamisella,
- omien varojen kunnianhimoista kehittämistä,
- ja EU:n lainarahoitteisten välineiden hyödyntämistä jäsenmaiden investointien tukemiseksi.

Rahoituskehystä kasvatettava muuttuneeseen toimintaympäristöön vastaamiseksi

STTK katsoo, että komission esitys rahoituskehyn kasvattamisesta on perusteltu ja tarpeellinen. Komission ehdottama kokonaistaso, 1 893 miljardia euroa vuoden 2025 hinnoin (1,35 % EU:n BKTL:stä), on mittava, mutta heijastaa muuttunutta geopolittista tilannetta ja uusia yhteisiä vastuita, kuten Ukrainan tukemista, puolustuksen vahvistamista ja vihreän siirtymän edistämistä.

Jos nykykauden (2021–2027) rahoituskehukseen sisällytetään myös elpymisväline, sen kokonaistaso on ollut noin 1,7 % EU:n BKTL:stä. Tästä näkökulmasta tuleva rahoituskehys on vain maltillisesti nykyistä suurempi. STTK katsoo, että Suomen ei tule vastustaa kehystason kasvattamista, sillä EU:n yhteiset investoinnit ja kriisivalmius ovat myös Suomen etujen mukaista.

Rahoituskehysasetuksessa ehdotettu nelijakoinen rakenne on selkeämpi kuin nykyinen seitsemän otsakkeen malli. STTK pitää hyvänä, että kilpailukyky, sosiaalinen koheesio ja hallinnon kehittäminen kytketään tiiviimmin toisiinsa. Samalla on kuitenkin varmistettava, ettei yksinkertaistaminen johda sosiaalisen Euroopan painoarvon heikkenemiseen.

Seppo Nevalainen

10.11.2025

Työelämä ja sosiaalinen ulottuvuus varmistettava uudessa rakenteessa

STTK pitää tärkeänä, että EU:n budjetissa säilyy riittävät resurssit työelämän kehittämiseen, sosiaaliseen osallisuuteen ja osaamisen vahvistamiseen. Komission esityksessä ESR+ -rahoitus on sisällytetty uuteen, laajempaan kokonaisuuteen ilman selkeää turvattua asemaa. Tämä voi johtaa siihen, että sosiaalisen osallisuuden ja työelämän kehittämisen tavoitteet joutuvat kilpailemaan muiden painopisteiden kanssa kansallisessa toimeenpanossa.

STTK esittää, että työelämän ja sosiaalisen ulottuvuuden rahoitukselle osoitetaan **selkeä korvamerkitty osuus** rahoituskehityksessä. NRP-suunnitelmiin sisältyvä 14 prosentin osuus sosiaalisille toimille on liian vähä ja riittämätön takaamaan työelämäpainotteisen politiikan jatkuvuutta.

Tutkimus- ja koulutusohjelmiin – kuten **Erasmus+** ja **Horisontti Eurooppa** – kohdistuvat panostukset ovat kannatettavia. Niillä on suora yhteys kilpailukykyyn, osaamisen ja nuorten liikkuvuuden edistämiseen. STTK tukee myös uuden **kilpailukykyrahaston** perustamista, mikäli se koordinoi tehokkaasti jäsenmaiden toimia, ehkäisee haitallista valtiontukikilpailua ja kohdistaa tuet aidosti vaikuttaviin hankkeisiin.

EU:n varojen kytkeminen **oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen** on tärkeä osa vastuullista varainhoitoa. STTK korostaa, että EU-rahoituksen saannin ehtona tulisi olla myös **vastuullinen työnantajapolitiikka**, jossa varmistetaan oikeudenmukainen palkkaus, yhdenvertainen kohtelu ja työehtosopimusten noudattaminen.

Lainarahoitteiset välineet vahvistavat EU:n kriisinkestävyyttä

Komission esittämä uusi **kriisimekanismi** ja **Catalyst Europe -väline** parantavat unionin kykyä vastata kriiseihin ja tukea jäsenmaiden uudistuksia. Kriisimekanismi mahdollistaisi lainojen myöntämisen jäsenmaille enintään 0,25 %:iin EU:n BKTL:stä asti (noin 350 mrd euroa), ja Catalyst Europe -välineen kokonaismäärä olisi arviolta 133 mrd. euroa. Nämä välineet eivät kasvata suoraan EU:n menoja, mutta ne vahvistavat rahoitusvakautta ja investointikykyä. STTK tukee sitä, että kriisimekanismin päätöksenteko perustuisi **määräenemmistöön**, mikä tehostaa EU:n toimintaa hätätilanteissa.

Catalyst Europe -väline tukee **NRP-suunnitelmien** toimeenpanoa ja on tärkeä osa uusien taloussääntöjen soveltamista. Koska EU:n yhteisrahoittamat ohjelmat eivät sisälly jäsenmaiden menouraan, väline tukee investointien ja rakenneuudistusten toteuttamista myös kiristyneessä finanssipoliittisessa ympäristössä.

Seppo Nevalainen

10.11.2025

Omien varojen kehittäminen on välttämätöntä

Komission ehdotus omien varojen järjestelmäksi on laaja ja kunnianhimoinen. Nykyisten tulojen lisäksi komissio ehdottaa viittä uutta omaa varaa:

- **päästökauppatulot (ETS)**
- **hiilirajamekanismi (CBAM)**
- **elektroniikkajäte (e-waste)**
- **tupakan valmistevero (TEDOR)**
- **suurten yritysten liikevaihtoon perustuva maksu (CORE)**

Uusien omien varojen arvioitu kokonaistuotto on noin **407 miljardia euroa** kaudella 2028–2034. Tämä vastaa pitkälti rahoituskehityksen euromääräistä kasvua. STTK kannattaa vahvasti EU:n omien varojen lisäämistä, sillä se vähentää tarvetta kasvattaa jäsenvaltioiden maksuosuuksia ja parantaa EU:n rahoituksen kestävyyttä.

STTK katsoo, että omien varojen kehittämisessä on syytä olla **nykyistä kunnianhimoisempi**. Pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla EU:n talousarvion rahoittaminen ensisijaisesti omilla varoilla, ei jäsenmaksuilla.

Samalla on huomionarvoista, että tullien kantopalkkion alentaminen ja muovimaksun korottaminen alentavat Suomen maksuosuutta – tämä on Suomen kannalta myönteinen elementti.

Johtopäätökset

STTK pitää komission ehdotusten päälinjauksia kannatettavina ja näkee, että EU:n on välttämätöntä kasvattaa talousarviotaan vastatakseen yhteisiin haasteisiin: turvallisuuteen, ilmastokriisiin, osaajapulaan ja geopoliittiseen epävakauteen. Samalla on varmistettava, että sosiaalinen ulottuvuus, työelämän kehittäminen ja oikeusvaltioperiaate säilyvät EU:n politiikan keskiössä.

Lisätietoja

Seppo Nevalainen, ekonomisti
040 789 958
seppo.nevalainen@sttk.fi